

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pes. šte. 1 — din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Pošta-čak. rač. št. 17.725
Oglašajo po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škalj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje

JEGLIČEVA OPOROKA

Srečen je narod, ki ima sposobne, plemenite, nesebične in odločne voditelje. Samo taki možje, ki so s svojim ljudstvom v težavah in žrtvah, morejo narod voditi skozi viharje in boje, k zmagi in vstajenju. Nam Slovencem je dobri Bog naklonil take voditelje; pošiljal nam jih je vedno takrat, kadar je bil naš narod v težkih trenutkih, kadar je stal pred velikimi odločitvami. Res, da naši voditelji niso svetovno znani, kot so to voditelji velikih narodov, ker smo Slovenci pač majhen, širšemu svetu skoro nepoznan narod. Toda po svojih velikih sposobnostih, po svojem plemenitem delu, po svoji neizmerni ljubezni do svojega naroda, pa prav gotovo ti naši voditelji visoko presegajo vodilne osebnosti drugih velikih narodov. Ko bi imeli ti narodi take može, kot so naš Stomšek, Krek, Jeglič, Korošec, s kakšnim ponosom bi kazali nanje, kako bi jih slavili in se jih s častjo spominjali. Tudi mi hočemo svojim velikim voditeljem biti hvaležni in se jih spominjati vedno s ponosom in ljubeznijo.

Naše današnje uvodno premišljevanje naj bo posvečeno velikemu duhovnemu in narodnemu voditelju Slovencev, našemu vladiki dr. Anton Bonaventuri Jegliču, kojega triletnico smrti smo se ta mesec spominjali. Njegovo telo je mrtvo, a duh njegov razplamteva naša srca še danes in jih mora, dokler bo živel narod slovenski. Še sedaj slišimo njegov neustrašen, borben, z ljubeznijo do naroda prepojen govor, ki ga je govoril tistim, kateri tvorijo temelj, upanje in bodočnost naroda, slovenski katoliški mladini na taboru v Celju. V teh njegovih besedah, s katerimi se je par dni pred svojo smrtjo poslavljajal od nas, obstoja Jegličeva oporoka, s katero nam je naš vzornik podal smernice, ki so odločilne za vso bodočnost slovenskega naroda.

Tudi pri Jegliču se je uresničil Gregorčičev stih: „Kar mož nebesa so poslala, da večnih nas otmo grobov, vse mati kmečka je zibala iz kmečkih so izšli domov.“ Pokojni vladika se je rodil 29. maja 1850. leta v prijaznih Begunjah na Gorenjskem kot sin preprostih kmečkih staršev. Gimnazijo in bogoslovne nauke je z odliko dovršil v Ljubljani. Svoje študije je nadaljeval na Dunaju, kjer je promoviral za doktorja bogoslovja. Že kot bogoslovec je ves živel za svoj narod, že takrat ga je učil s pisano in živo besedo.

Toda velika ljubezen Jegličeva se je razširjala tudi na ostale jugoslovanske narode. Pri njem se je v polni meri uveljavljalo načelo, da le dober Slovenec more biti tudi dober Jugoslovan. Ta ljubezen je Jegliča gnala med naše srbohrvatske brate v Bosni, odšel je v Sarajevo, kjer je tamkajšnji nadpastir potreboval ob svoji strani nad vse požrtvovalnega, pogumnega in svetega moža, ki ga je našel ravno v Jegliču. Jeglič je tamkajšnjemu ljudstvu govoril, pisal članke in knjige v srbohrvatskem jeziku, vzgajal mladino, hodil po misijonskih potih, skratka postal je duša apostolskega dela med našimi južnimi brati. Ni čuda, da so ga ti vzljubili z vsem srcem; celo za svojega škofa so ga hoteli imeti. Ta želja jim je bila tudi izpolnjena, ker je Jeglič res dosegel ravno v Sarajevu škofovsko čast. Toda niso se ga dolgo veselili v svoji sredi, kajti kmalu na to leta 1898. je bil imenovan za škofa v Ljubljani. Dasi ravno je bil prežet ljubezni do ljudstva v Bosni, se je z raz-

dostjo v srcu podal v slovensko prestolico, saj je bil ves čas svojega delovanja na jugu v duhu s svojim slovenskim narodom.

Kaj pa je bil Jeglič nam Slovencem? Odgovor je kratek toda jase: bil je vsem vse. Dal nam je samega sebe, živel je z nami. Poglavitna skrb mu je bila, kako pomagati mlademu slovenskemu rodu zavedajoč se načela: bodočnost je v mladini. Videl je slovensko dijaštvo, ki ni imelo slovenske srednje šole, in je prav radi tega večkrat podleglo tujim vplivom. Njegov sklep je bil, postaviti slovenskemu dijaštvu slovenski srednješolski zavod, kjer se bo gojila in spoštovala predvsem slovenska beseda, kjer se bo gojila slovenska pesem in gradila slovenska kultura.

† Nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič

Zbiral je mlade slovenske izobražence in jim prigovarjal, naj pišejo slovenske učne knjige za srednje šole. Poslal je mlade, zmožne, požrtvovalne slovenske duhovnike na dunajsko vseučilišče, da se izšolajo za profesorje prve slovenske gimnazije. Ponočno je prosil vlado na Dunaju denarne podpore, da bi izvršil svoje načrte. Toda njegove prošnje žal niso našle razumevanja na pristojnih mestih. Tedaj se je neuklonljivi vladika odločil, na lastne stroške in s prostovoljnimi prispevki zgraditi prvo slovensko gimnazijo in ji preskrbeti vse potrebno. Neizvedljiv se je zdel mnogim njegov načrt, toda velika je bila njegova ljubezen do dela in do naroda, za katerega je delal in iz tega je zrastle mogočna stavba, prva slovenska gimnazija v St. Vidu nad Ljubljano, v kateri se je vzgojilo na tisoče slovenskih izobražencev in mnogi od teh so po svojem vzorniku Jegliču posvetili vse svoje življenje slovenskemu narodu. To je velikanski dar, katerega je dal nadškof Jeglič nam Slovencem.

Naš voditelj pa ni mislil le na naše izobraženstvo, nego je z enako očetovsko ljubeznijo skrbel tudi za naše slovensko podeželje. Poleg dijaštva mu je bila ravno tako pri srcu naša kmečka in delavska mladina. Pisal je predvsem zanjo številne knjige, v katerih je dajal slovenskim fantom in dekletom smernice za versko in narodno življenje ter jih na ta način usposabljal za koristne člane slovenskega naroda. Na Jegličovo pobudo so se ustanovljale širom Slovenije verske, prosvetne in telovadne orga-

nizacije, v katerih se je naša mladina urila duhovno, umsko, kakor telesno v duhu krščanskih in narodnih načrtov. Pokojni vladika je skrbno čuval in spremljal slovensko mladinsko organizacijo na vseh njenih potih. Na vseh mladinskih nastopih, akademijah in taborih se je pojavljala častljiva postava škofa Jegliča. Mladina pa ga je povsod sprejemala in pozdravljala kot svojega duhovnega očeta.

Toda sovražnik katoliško-prosvetnega gibanja med Slovenci ni miroval. Z enim samim udarcem je hotel uničiti Jegličovo mladinsko in prosvetno organizacijo. Razpuščena so bila vsa naša društva, razpuščena je bila Prosvetna zveza, naši prosvetni domovi so bili zapečateni, začelo se je kruto preganjanje. Kako je bil sivolasi vladika takrat poprt, kako je žaloval in tožil: „Za našo mladino se bojim, za naše fante. Oh, kako je to hudo, kako velikansko škodo so nam napravili.“ In tedaj se je dvignil nadškof Jeglič iz Gornjega grada, tisti Jeglič, ki se je ob času majniške deklaracije z vso svojo avtoriteto postavil na čelo deklaracijskega gibanja in vse svoje sile zastavil za ustvaritev narodne države Jugoslavije, in ta mož je šel, da pove, kako škodo so oblastniki z nasilnim razpustom naših organizacij napravili.

V kresni noči leta 1935. pa je bilo naši mladini zopet dovoljeno svobodno delovanje. Njena srca so znova oživela, svobodno je zapela lepo slovensko pesem, naši fantje in dekleta so zopet napolnili naše prosvetne dvorane, odre in telovadnice, da nadaljujejo delo, ki so ga že od nekdanjih vršile katoliške mladinske organizacije pod gestom: Bog, narod, država! Toda treba je bilo po zgledu nekdanjih mogočnih orlovskih nastopov prirediti javno manifestacijo vse slovenske mladine, da ta odločno poda svoje hotenje, opozori nase vso slovensko javnost in pokaže prve sadove svojega dela. Voditelji so za uresničenje te misli zbrali starodavno, v osrčju Slovenije ležeče Celje, kjer naj bi se vršil velik mladinski tabor za vso Slovenijo kot prvi po obnovitvi naše organizacije. V Celju naj naša organizacija poda svoj program, tu naj bo javni nastop, ki bo zmagoslavje naše mladine. Pokrovitelj tabora pa naj bo veliki ljubitelj mladine in borec za pravice slovenskega naroda nadškof dr. Jeglič.

Ko so prišli zastopniki naše organizacije k njemu in ga zaprosili za pokroviteljstvo nad mladinskimi dnevi v Celju, se je starčku zaiskrilo oko, obraz se mu je zjasnil in takoj je slovesno obljubil: „Da, prevzamem, pridem med svojo mladino in govoriti ji hočem!“ Ves oživiljen in pomlajen ob misli na celjske dneve, se je pripravljajal nanje, kot je mogel in znal samo on. Sestavil si je posebno molitev, ki jo je ponavljal dan za dnem in z njo klical blagoslov božji na celjski tabor.

Prišel je zaželjeni dan. Ko je prišel ponj avto, je bil nadškof že pripravljen za odhod. Med potjo je bil ves čas zamišljen in tih, kot da moli in zbira svoje misli. Podobna zaskrbljenost se je zrcalila na njegovem obrazu tudi naslednji dan, ko je sedel na tribuni pred govorniškimi odrom. A v trenutku, ko je stopil na govorniški oder, ko se je razgledal po nepregledni množici mladine, je postal pri 87 letih borben in ognjevit, kot bi mogel biti le malokateri mlajših. Z ognjenimi črkami je ostala zapisana v slovenskih srcih njegova zadnja beseda: „Živimo v velikih časih! Naš čas je velik, ker dela veliko hudobijo. Morda homo imeli

še hujše čase. Hudobija, bo še rasla. To vidimo od leta do leta. Tudi pri nas na Slovenskem je že začela s svojim groznim delom. Satan ima že svojo fronto, pa ima tudi Kristus svojo fronto. Toliko pogumne mladine, toliko mož iz vseh vrst, ki ste tu zbrani, to je Kristusova fronta. Držimo krstno obljudo! Hujše čase moramo od slovenskega naroda odpahnuti daleč proč, zato se moramo boriti že sedaj. Zvesti bomo ostali katoliški Cerkvi, pa naj pride nad nas karkoli. Tako bomo veliki dočakali velike čase. Zato pa zahtevamo: Povsod Boga in Devico Marijo!

Njegov govor je donel mogočno, razprostril je roke, kot da je hotel v svoji ljubezni objeti desetisoče, njegove oči so se iskriale, kot da je hotel z njimi vžgati vsa srca, njegovo obličje je bilo izraz odločnosti in borbenosti, kot da je hotel to odločnost in borbenost vsaditi v srce slehernemu izmed navzočih. Še bolj kot kdaj prej je mladina ob njegovem govoru čutila, da ji je govoril te besede njen ljubitelj, njen voditelj in učitelj.

Jeglič je stopal z govorniškega odra kot zmagovalec, njegov obraz je žarel veselja. Videl je pred seboj novo mladino, videl njene urejene vrste, videl njeno odločnost, njeno zvestobo in vedel je, ta mladina bo izvršila njegovo oporoko. Ves pomirjen se je vrnil v Stično pripravljen na smrt. V Celju je ponovno zatrdil: „Zdaj grem domov, potem bom pa umrl“, kot bi hotel reči: „Pokličite me zdaj, Gospod, ker videte so moje oči zopet zbrano mladino pod Tvojo zastavo.“ Vso pot nazaj je bil vesel in živahen v besedi. V Stični so mu misli v haju vedno nazaj v Celje, k taboru slovenske mladine. Še, ko je poslednji večer odhajal v spalnico k počitku, je govoril o Celju, o slovenski mladini.

Tak je bil naš nadškof dr. Jeglič.

Vedno ves naš, vedno poln ljubezni do slovenskega naroda. Živel je kot junak, ki nikdar ne miruje, ki vedno živi za zmago svojih načel. Ta svoj življenski program je hotel še poslednjič razviti pred slovensko mladino. In, ko je videl, da je mladina ta načela, to njegovo oporoko sprejela, je šel k večnemu počitku.

Še nam govori svoje besede Jeglič. Veliki hočemo dočakati velikih časov. Kdo pa je resnično velik v življenju? Velik je človek, ki ostane dobremu in lepemu zvest, tudi takrat, ko je to težko, ko ga hočejo temne sile odtrgati od vsega lepega in krepostnega. Velik je človek, ki ostane neomajno zvest lepim ciljem tudi takrat, ko ga hočejo drugi odtrgati od njih. V teh lastnostih obstoja veličina človeka.

Slovenska katoliška mladina razume Jegličeve besede in neustrašeno izpoveduje na svojih nastopih, sestankih in odrih, pa tudi

vse povsod izven naših katoliških prosvetnih domov: „Mi hočemo postati fronta Kristusova, ki se bo borila s fronto satanovo; mi hočemo premagati veliko hudobijo današnjih dni, mi hočemo izvršiti oporoko našega nesmrtnega voditelja nadškofa dr. Jegliča!“

Naše romanje k Novi Štifi

Samo oglas v našem listu ter tu in tam kak osebni razgovor brez reklame in drugih sredstev, pa vendar veselo iznenadeni zaznamujemo, da je misel Slovenske Straže našla v verni množici kočevskih Slovencev prav dober odmev. Skoro pol tisoča se je zbralo v romarsko vrsto v nedeljo pri kapelici sv. Jožefa pri Novi Štifi izključno le Slovencev in Slovenk iz Kočevskega. Predstojnik samostana čč. oo. frančiškanov superior g. p. Ambrož nas je ljubezno pozdravil z željo, da bi bile vse naše prošnje pri Mariji uslišane. Na čelu mogočne tri zastave v rokah

Božja pot Nova Štifa pri Ribnici

krepkih fantov, nato marljiva godba od Nove Štife, za njo pa goste vrste naših prijateljev skoro s cele Kočevske, so se ob zvokih godbe zvrstile v cerkev, ki se je še z romarji iz sosedstva napolnila docelo. V krepkem cerkvenem govoru je g. župnik Karol Škulj prikazal zanimivo vprašanje o posebnih ljubezni do slovenskega naroda v luči vere. Govor se je večkrat dotaknil življenja Slovencev in izzval mnogim solze, saj so mnogi videli v sliki, ki jo je pridigar podal, pač samega sebe. Sv. mašo je daroval župnik iz Mozlja č. g. Mate za naše narodne potrebe. Prepeval je pevski zbor iz Mozlja, orgljal pa Tone Čurič iz Doma za slepe v Kočevju. Potem se je pa začelo zborovanje Sl. Straže pod lipo. Predsednik g. Škulj je poudarjal pomen skupnega romanja, ki naj nadomesti za letos nameravani tretji Slovenski dan. Udeležba je pokazala, da so naši ljudje tudi tako razumeli, zato so prihitali od vseh strani. Sam Mozelj je dal 112 udeležencev, potem pa

polzemljaki. Vsak polzemljak daje davka po 54 kr 1 vinar, torej skupaj 22 gl 34 kr 1 vinar, v naravi pa 50 škafov in 25 meric pšenice, 50 škafov prosa, 150 škafov ovsa, 50 kokoši, 200 jajc, 375 povesem in 20 voz drv. Za vinsko vožnjo dajo po 12 konj. Tlako imajo kakor Dolenjci, zraven pa morajo še iz Nemške vasi zvoziti desetino. Dva grunta sta podložna Juriju Hallerju, dva pa Joštu Jožefu pl. Thurnu ter dva graščaku na Bregu in dajejo desetino vsak svojemu gospodu, eno tretjino pa dobi župnik. Od prigoriske in pristavske desetine pa mora ribniška graščina dati vsak šesti snop boštanjškemu gradu. Za nameček dajo ti vaščani še 33 polmer prosa, 17 kokoši in 148 povesem. V Prigorici plačuje en mlin 1 gl davka.

Zadolje in Ugar (sedaj naselbina Ugar ne obstoja več, ampak se je premaknila v Gorico vas) imata vsak dva cela grunta, torej skupaj 4 celozemljake. Zadoljca daje vsak po 1 gl davka. Ugarjana pa po 2 gl 9 kr, torej skupaj 6 gl 18 kr ter v naravi 4 škafe in 4 mere pšenice, 4 škafe ovsa, 16 kokoši, 60 jajc, 120 povesem 2 voza drv, po 4 konje za vožnjo vina in tovorov. V Brezgovici daje 1 grunt 48 kr davka,

še Kočevska Reka, Stara cerkev, Spodnji log, Livold, Rudnik, Salka vas i. dr. Presenetljivo malo udeležbo je dalo mesto Kočevje, nad čemur so se udeleženci sami čudili.

Posebno veselje je bilo pozdraviti zastopnike iz 80 km oddaljene Osilnice! V tej radosti so nam izvija en vzklík: Misel katoliške narodne skupnosti na Kočevskem je prodrla in napreduje, o čemer imamo še druge dokaze. Hvala Bogu! G. Škulj je predlagal vdanostne pozdrave N. Vel. kralju Petru II., N. kr. Visočanstvu knezu namestniku Pavlu in vladarski hiši, kar je bilo z velikim odobravanjem sprejeto. Prepričevalne so bile govorilne besede g. Škulja: „Z vsakim dnem bolj spoznava slovenski narod, kaj ima v naši narodni dinastiji Karadjordjevičev. Kralju Petru II. ob njegovem prestolu smo trdni in varni, če se pa ta zruši, vtone mahoma svoboda Slovencev in kmalu slovenski narod sam.“ Nato smo pozdravili dobrotnika kočevskih Slovencev ministra g. dr. A. Korošca, kar je izzvalo veselo vzklikanje našemu narodnemu voditelju. Pozdravili smo slovenskega ministra g. dr. Kreka in našega bana

g. dr. Natlačena, obojnemu pozdravu je sledilo krepko odobravanje. Priserčno je bil sprejet pozdrav prevzvišenemu knezoškofu g. dr. Rožmanu. V daljnem izvajanju je nato povdaril šolski upravitelj iz Kočevja g. Blenkuš pomembne potrebe Slovencev na Kočevskem in vabil ribniško dolino v ožji stik s slovenskim prebivalstvom na Kočevskem. Krepko odobravanje je pokazalo, da so ga navzoči dobro razumeli. Visokošolec g. Mihelič je nas zagotovil, da iz ribniškega in iz velikolaškega okraja katoliško dijaštvo budno spremlja razvoj slovenskega prebivalstva na Kočevskem in mu hoče po svojih močeh pomagati, veseleč se, da je katoliška misel med slovenstvom na Kočevskem tako močna. Za vsakim govorom je udarila godba krepko pesem, kar je vse zborovanje še bolj poživilo. Po pozdravih smo zapeli odkritih glav državno himno, na koncu pa ono vedno lepo „Hej Slovenci“.

Še dolgo po zaključnem zborovanju so se kočevski Slovenci med seboj pozdravljali kot najboljši prijatelji in seznanjali se z romarji iz ribniške doline, iz Loškega potoka, Velikih Lašč, Dolenje vasi in od drugod. „Prosimo, priredite še kaj takega“, so se zgrinjale vrste okrog g. Škulja, „še bomo prišli, to nam daje novega poguma“.

Mnogi, mnogi bi bili radi še prišli, toda kaj, ko marsikje še ni niti 10 dni pri hiši, tako so zagotavljale žene iz daljnih vasi. Da kmalu na veselo svidenje!

Zahvala

Slovenska Straža na Kočevskem se najiskrenejše zahvaljuje vsem, ki so pripomogli, da se je romanje k Novi Štifi tako lepo izvršilo. Najlepša zahvala vsem udeležencem, ker mnogi so žrtvovali vpliko truda, zahvala gostoljubnim čč. gg. patrom pri Novi Štifi in vrli godbi, ki je veselo poživila vse točke sporeda. Zahvala

v naravi ničesar. — En grunt pod Sv. Ano da 49 kr 1 vinar. — V Zapužah dasta dva celozemljaka 1 gl 48 kr. ter dva škafa „pasjega ovsa“. Vsa ta soseska da po pet konj za vinsko vožnjo in ima običajno tlako. Razven enega grunta v Lazih, ki je podložen Hallerju, so vsi podložni ribniški graščini, kamor dajejo dve tretjini desetine, tretjino pa župniku. Za površino dajejo 30 polmer prosa, 15 kokoši, 225 povesem. — V Dolenjih Lazih so trije mlini, ki plačujejo 42 kr 2 vinarja davka.

Ravni dol ima enega celozemljaka z 1 gl 40 kr davka, Lipovščica tri celozemljake, ki dajo davka 6 gl 49 kr 2 vinarja ter 6 škafov pšenice, 6 škafov prosa, 10 škafov ovsa, 6 kokoši, 24 jajc, 45 povesem in 3 vozove drv. — Zamostec ima 13 gruntov, med temi 5 celozemljakov in 4 dvozemljake, ki dajo 16 gl 16 kr davka, v naravi pa samo 9 voz drv in 5 konj za vinsko vožnjo. Tlako delajo enako drugim. Podložni so Ribnici ter dajejo v navadnem razmerju desetino graščaku in župniku, v Zamostcu pa sta dva podložna Joštu Jožefu pl. Thurnu, ki dajejo desetino po tretjino ribniškemu graščaku, župniku in Thurnu. Površina znaša 30 polmer prosa, 15 kokoši in 225 povesem.

† Dekan Anton Skubic:

7

Zgodovina ribniške župnije — pravda kmetov

Dolenja vas z 20 grunti in 40 polgrunti je vsa podložna ribniški graščini. Daje davka vsak po 1 gl 26 kr, skupaj 57 gl 20 kr. V naravi da cela vas v enaki izmeri 80 škafov in 40 meric pšenice, 120 škafov prosa, 240 škafov ovsa, 80 kokoši, 320 jajc, 600 povesem, 40 voz drv, za soseskin svet po 20 konj za vožnjo vina ali tovorov. Tlako imajo kakor Rakičičani, samo da morajo za obdelavo polja dati skupaj še po 20 plugov in po 20 bran, hrano dobe kakor drugi. Dajejo desetino od snopov, mladine in čebel ter dobi dve tretjini graščak, eno tretjino ribniški župnik. Ob desetini pa daje vsa vas še 40 polmer prosa, 20 kokoši in 200 povesem. Ribniška graščina pa mora od svojega deleža dati vsak šesti snop boštanjski gospodi. En mlin v Dolenji vasi plačuje davka 15 kr.

Prigorica ima devet in pol grunta z 19 polzemljaki. Pristava pa tri grunte s šestimi

skrbnemu in požrtvovalnemu g. Knolu, žolskemu upravitelju v Livoldu, in pevskemu zboru iz Mozlja ter organistu Tonetu. Bog povrni in Mati božja! Odbor.

Po elektrifikaciji Spodnje Kočevske, ureditev vodovoda v Poljanski dolini. Pomoč banovine KDE

Vsa Dolenjska z Belo Krajino vred je slabo preskrbljena z vodovodi in zato ni nič čudnega, če zadnja leta banska uprava v veliki meri podpira graditev vodovodov na Dolenjskem in posebej vse akcije, ki bi mogle pomagati prebivalstvu do dobre pitne vode. Poleg drugih velikih vodovodov na Dolenjskem so začeli leta 1936. tudi graditi vodovod za Stari trg ob Kolpi. Tehnični oddelček banske uprave je napravil načrt za vodovod, po katerem naj bi dobili skoraj vsi kraji občine Stari trg vodo, skupno trinajst krajev s približno 1200 ljudmi.

Vodo za zajetje so dobili v Potoku, ki teče le kakih 200 m daleč v bližini Starega trga v Kolpo. Potok sam je krski izvir in so zajezili enega izmed njegovih izvirkov. Zajetje pa so napravili tako, da so izkopal 9 m globoko jašek, ki je na dnu zadel na podzemeljski studenec izvirka. Že to delo samo je bilo zamudno in težavno, dovolj dela pa je dala tudi graditev hiše nad zajetjem, kjer bo črpalnica, iz katere bodo črpali vodo po 1 km dolgem tlačnem vodovodu do 230 m višje ležečega rezervoarja pri Sv. Antonu. Rezervoar je tudi že zgrajen in drži 100 m³ vode. Zgrajene so tudi že vodovodne napeljave in sicer 150 m dolga proga od rezervoarja do Kovače vasi in 1400 m dolga proga do Predgrada. Posebno vodovodno napeljavo pa bodo napeljali še skozi Deskovo vas v Stari trg in naprej v Mošile. Ta proga bo dolga okrog 2 km. Dosedanje graditve so veljale okrog 500.000 dinarjev. Opremeniti bo treba še črpalnice s stroji in izpeljati vodovodno progo do Starega trga. Za opremo strojnice, tako črpalke in električne naprave, ki bodo avtomatično upravljale v pogon črpalke, kadar bo rezervoar že razmeroma izprazen, je na razpolago državni kredit v znesku 150.000 din. Zaradi tega je sedaj glavno vprašanje, kdaj bo prišla tudi banovinska elektrika do Starega trga. Črpalke bodo namreč na električni pogon in dokler v Starem trgu ne bomo imeli elektrike, tudi vode ne bo.

Da bi bilo čimprej mogoče pripeljati električno omrežje do Starega trga, je pred nedavnim odločil g. ban dr. Marko Natlačen, naj se iz banovinskih sredstev izplača Kranjskim deželnim elektrarnam 200.000 din kot podpora za graditev električnega daljnovoda do Starega trga. Stari trg bo namreč dobil elektriko po daljnovodu iz Dolge vasi pri Kočevju mimo Mozlja, Knežje lipo in Vidma na Jelenjo vas, Predgrad in v Kovačo vas, kjer bo postavljen transformator. Ta daljnovod je bil s transformatorsko postajo v Kovači vasi preračunan na okrog 800.000 din in ga v sedanjih razmerah KDE zaradi pomanjkanja denarnih sredstev ne bi mogle hitro zgraditi. Velikodušna podpora g. bana pa je v veliki meri razbremenila KDE, posebno, ker čujemo, da se bo za ta daljnovod dalo dobiti še nekaj izrednih sredstev. Vse prebivalstvo je za to podporo g. banu izredno hvaležno, saj se zaveda, da bo zaradi tega tudi vodovod v Starem trgu mnogo prej začel obratovati, kakor pa bi sicer to mogli upiti. Pa tudi sicer bo napeljava električnega daljnovoda velikega gospodarskega pomena za vse kraje, skozi katere bo šel. Ta daljnovod bo služil tudi za bodočo zvezo daljnovodov med Kočevjem in Črnomeljem. KDE imajo namreč že pripravljen načrt, da bi pri Vidmu pod Knežjo lipo od tega daljnovoda zgradile okrog 13 km dolg odcip, ki bi šel v Črnomelj. Na ta način bi tudi Črnomelj dobil zvezo z banovinskim električnim omrežjem. Čez Črnomelj pa bi bila s tem ustvarjena tudi zveza ozaljske elektrarne z banovinskim omrežjem.

Vodovod z dosedanjimi graditvami seveda še ni zaključen. V načrtu je še proga, ki bi šla iz Predgrada skozi Jelenjo vas, v Zagordec in odtoč naprej v Gorenje do Dolenje Podgore. Ta proga bi bila dolga 5200 m. Staroškriki vodovod bi končno dobil tudi takozvani spodnji pas za nižje ležeče vasi. Ta spodnji pas bi imel svoj poseben rezervoar nad Kotom, odkoder bi šel skoraj dva kilometra dolg vodovod na Pre-

Duhovno berilo

Papež Pij XII. je imel te dni gotovo najlepši govor.

Govoril je 11. t. m., da je mesec julij posvečen presveti krvi, ki jo je Jezus Kristus prelil za odrešenje sveta in vsake posamezne duše. Cel ocean krvi je prelilo človeštvo v svojih medsebojnih borbah in ker je srd človeškega srca globok kakor brezno, ki kliče drugo brezno, rodi to prelivanje krvi vedno hujše zlo in maščevanje, tako da mu ni v zgodovini ne konca ne kraja. Drugače kri Gospodovo, ki je bila prelita iz ljubezni in ne prinaša s seboj zagrenjenosti, jeze in nove krivice, ampak edinole odpuščanje, ki je tako neizmerno globoko, kakor je globoko srce Gospodovo. Božje srce je brezno, ki kliče druga brezna same ljubezni in odpuščanja. Tisti, ki so resnično hvaležni krvi, ki je bila prelita zanje iz ljubezni, so potopljeni v ocean dobrote in ne poznajo drugega kakor odpuščanje.

„Ne spomni se nobene žalitve, ki ti jo je prizadel bližnji“, „ne reci: povrnil bom svojemu bližnjemu, kakor je on storil meni,“ „kdor bo iskal maščevanja, nad tem se bo maščeval sam Bog, ki vodi točen račun o njegovih grehah,“ „kaj se to pravi, da hraniš v svojem srcu jezo na svojega bližnjega, hkrati pa prosiš Boga, naj ti odpusti tvoje grehe? Ti ne odpuščaš človeku, podobnemu tebi, od Boga pa pričakuješ, da bo usmiljen s teboj!“ — tako nas poučuje sveto pismo stare zaveze. S prihodom Jezusa Kristusa pa — nadaljuje papež — je zakon odpuščanja postal temeljni zakon krščanskega soživljenja ljudi. Ko je pristopil h Kristusu Peter in ga vprašal, kolikrat naj odpusti svojemu bližnjemu, če ta greši proti njemu? Ali sedemkrat?, mu je Učenik odgovoril: „Ne rečem ti do sedemkrat, ampak do sedemdesetkrat sedemkrat.“ In dalje beremo: „In kadar začnete moliti, najprej odpuščite, če imate kaj zoper koga, da vam tudi vaš oče, ki je v nebesih, odpusti vaše grehe.“ In še to je rekel Gospod, da ni nobena zasluga, če ljubimo tistega in mu želimo dobro, ki nas ljubi in nam izkazuje dobrote, ampak pravo krščanstvo je, če „ljubite svoje sovražnike in delate dobro tem, ki vas sovražijo.“

Potem je Pij XII. spomnil navzoče na naše dni, rekoč: „Tudi dandanes je nevarnost, da bi se upravičeno in plemenito čustvo domovinske ljubezni izpačilo v strast maščevanja, v njih v nenasiten pohlep, v drugih v strašno srd onemoglosti. Kristjan, ki zvesto in pogumno brani svojo domovino, se mora hkrati zdrževati tega, da bi tiste, s katerimi se je dolžan boriti, sovražil. Na bojnih poljih vidimo osebe, ki požrtvovalno skazujejo pomoč ranjencem, najsi bodo iz tega ali onega tabora, toda, ali je res treba, da se ljudje šele pred pragom smrti spomnijo, da so med seboj bratje? Ta čudovita ljubezen, ki pa je pozna, ne zadostuje; potrebno je, da se kristjani v smislu evangelija zavejo, da vežejo vse bratovske vezi in jih družijo kot eno družino, ki je bila odrešena po krvi Jezusa Kristusa, ki je hotel, da bi ljudje po čudoviti moči te krvi, četudi bi za to bilo treba heroične zmage nad samim seboj, bili vselej zmožni medsebojnega odpuščanja, ki nikakor ne izključuje vpostavitve pravice, če je bila žaljena, zakaj brez takega odpuščanja nikoli ne bo mogoča resnična in trajna sloga in edinstvo človeštva.“

lesje in Kot. Proračun za vsa ta gradbena dela je seveda precejšen in znaša z vsem tem, kar je bilo že zgrajenega, skupaj okrog dva milijona din. Važno za nas pa je, da bo vsaj najbližja okolica Starega trga mogla pričakovati vodo v doglednem času. Glavna gradbena dela so opravljena, elektrika pa tudi ni več tako daleč, kakor smo mislili.

Notranji pregled

Rojstni dan in god voditelja Hrvatov g. dr. Vlatka Mačka

Ves hrvatski narod je slavil 19. in 20. t. m. rojstni dan in god svojega narodnega voditelja g. podpredsednika vlade dr. Vlatka Mačka. Tudi mi Slovenci se veselimo vseh političnih uspehov našega bratskega naroda in želimo njegovemu voditelju še dolgo življenje, polno uspehov in božjega blagoslova.

Dr. Miha Krek

gradbeni minister, ki je zastopal pretekle dni Jugoslavijo na bolgarskem združenem kongresu 16. t. m. je bil pri kralju Borisu v avdijenci.

Jugoslovanski gradbeni minister dr. Miha Krek je dal zastopnikom bolgarskega prestolnega časopisja izjavo, v kateri se je zahvalil za posebno pozornost in prisrčen sprejem, ki je bil v Bolgariji prirejen njemu in ostalemu jugoslovanskemu zastopstvu. Izrazil je svoje občudovanje nad pomembnim napredkom, ki ga je doseglo kooperativno delo v Bolgariji ob podpori vseh odgovornih činiteljev, kakor tudi vsega bolgarskega naroda. Minister dr. Krek je poudaril, da se morata Bolgarija in Jugoslavija med seboj podpirati ter se izpopolnjevati na vseh poljih, da se dvigne življenska raven obeh narodov in da se doseže zadovoljiv napredek kmetijskih zadrug.

Čestitka voditelja Slovencev

Voditelj Slovencev, prosvetni minister dr. Anton Korošec, ki se te dni mudi na Bledu, je ob priliki rojstnega dne in godu voditelja Hrvatov poslal gospodu podpredsedniku vlade dr. Vlatku Mačku naslednjo brzojavno čestitko:

Slovenski narod srčno pozdravlja voditelja hrvatskega naroda ob priliki njegovega rojstnega dne in godu z iskrenimi željami za dolgo in blagoslovljeno življenje — Dr. Anton Korošec

Visoko odlikovanje škofa dr. Rožman

V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namestnikov je bil na predlog pravosodnega ministra odlikovan z redom sv. Save I. vrste ljublj. škof dr. Gregorij Rožman.

Statistika

5

Katastrska (davčna) občina in kraj	Pr. 1931	Župnija	Ljudska šola
5. Občina Stari log			
Površina: 10.178 ha 33 a 30 m ² — 1991 preb.			
Polom	375		
Kukovo	78	Polom	Polom
Polom	138	"	"
Seč	102	"	"
Vrbovec	57	"	"
Smuka	574		
Dolenja Topla reber	109	Topla reber	Topla reber
Gorenja Topla reber	52	"	"
Komolec	97	"	"
Kunče	28	"	"
Luža	4	"	"
Rdeči kamen	56	"	"
Smuka	228	Stari log	Smuka
Stari breg	357		
Grintovec	44	Stari log	Stari breg
Kleč	91	"	Stari log
Novi breg	42	"	Stari breg
Rigelj	46	"	"
Stari breg	75	"	"
Trnovec	59	"	"
Stari log	685		
Beli kamen	56	"	Stari log
Cesta	30	"	"
Novi log	89	"	"
Pugled	72	"	"
Stari log	380	"	"
Šenberg	45	"	"
Ziben	13	"	"

(Dalje prihodnjic.)

Vozni red: Ljubljana—Grosuplje—Kočevje (velja od 19. maja 1940)

5:25	7:30	13:36	18:50	—	od	Ljubljana	do	6:50	8:36	15:01	20:21	22:30		
6:03	8:34	14:15	19:29	22	do	Grosuplje	od	6:16	8:02	14:27	19:46	21:55		
P	P	P	P	km		Postaje		P	P	P	P tov. ¹	izl. ²		
6:13	8:45	14:29	19:43	—	od	Grosuplje	do	5:53	7:46	14:05	19:20	21:43		
6:26	8:58	14:41	19:57	7		Predolje		5:41	7:24	13:52	19:08	21:31		
6:35	9:07	14:49	20:06	11		Čušperk		5:43	7:26	13:44	19:01	21:24		
6:48	9:21	15:02	20:20	18		Dobrapolje		5:21	7:13	13:31	18:48	21:13		
7:00	9:33	15:14	20:32	25		Velike Lašče		5:11	7:02	13:20	18:37	21:03		
7:18	9:51	15:32	20:50	33		Ortnek		4:55	6:40	13:04	18:21	20:48		
7:25	9:58	15:39	20:57	36		Zlebič-Sodražica		4:45	6:30	12:54	18:12	20:37		
7:32	10:06	15:47	21:05	40		Ribnica		4:37	6:22	12:46	18:05	20:29		
7:40	10:14	15:55	21:13	46		Lipovec		4:28	6:13	12:37	17:56	20:20		
7:50	10:25	16:05	21:24	52		Stara cerkev		4:17	6:02	12:26	17:45	20:09		
7:55	10:30	16:10	21:29	55	do	Kočevje	od	4:10	5:55	12:20	17:40	20:02		
6:08	8:37	14:18	19:32	—	od	Grosuplje	do	6:06	7:59	14:19	17:26	19:36	21:47	
7:37	10:07	14:00	19:14	21:07	76	do	Novo mesto	od	4:37	6:20	12:47	15:56	18:00	20:22
km	Ljubljana	od	5:40	7:05	8:00	11:50	14:35 ²	15:40	19:15	23:30				
43	Otoče (Brezje)	do	6:59	8:25	9:22	13:05	15:35	16:57	20:46	0:47				
	Otoče (Brezje)	od	6:15		11:03	14:53	16:43	19:17	19:55 ²	20:33				
	Ljubljana	do	7:22		12:15	16:06	17:51	20:33	21:16	21:50				

¹ ob delavniških — ² ob nedeljah in praznikih.

Poročajo

Mozelj. Prejšnjo nedeljo nas je obiskal predsednik Slov. Straže g. Karol Škulj. V dvorani Prosvetnega doma nam je predaval o sedanjem gospodarskem položaju. Zvedeli smo marsikaj novega in koristnega, kar nam da veliko novega poguma. Predavatelju smo zelo hvaležni. Pridite še!

Tu smo z julijem začeli z dnevnim zavetiščem za male otročiče. Neverjetno koliko se je s tem delom dveh gospodičen iz Ljubljane dvignilo novega življenja v naših vaseh. Zavetišče je v Domu, stanovanje za voditeljico je pa brezplačno odstopil g. Ivan Lovšin iz Mozlja, ki nikdar ne pomišlja sodelovati pri vsem, kar koristi naši slovenski stvari. Blagemu dobrotniku prav lepa hvala!

Več o zavetišču prihodnjič.

Livold. Slovenska Straža na Kočevskem je pri nas organizirala s pomočjo akademskega društva v Ljubljani dnevno zavetišče za slovenske otroke, sedaj jih je 30. Dve gospodični akademičarki sta znali vlti toli življenja v to novo ustanovo, da so otroci z vsem srcem navezani na zavetišče. Prelepo delo je omogočil delavni, navdušeni šolski upravitelj v Livoldu g. Iv. Knol. Priznanje in zahvala! Več prihodnjič.

Kočevska Reka. Na romarsko pot k Novi Štifti nas je prišlo precejšnje število. Velika je bila žrtev sedem ur hoditja in sedem ur nazaj isti dan, a vendar se ne kesamo. Zelo veseli smo se vrnili domov in mnogi, ki slišijo, kako lepo je bilo, se kesajo, da niso šli. Nekateri se namreč pustijo mešati in trobijo neko narodnost in neko svojo slovenstvo, a ne vedo, da se s tem odbijajo od slovenskega naroda, ki je in ostane narodno zaveden, a na odločno verski podlagi. Brez te podlage je narodnost voden mehurček, ki se kmalu razpoči.

Dolenja vas. Boje Jožek, devetletni sinček posestnika Bojca, je šel z očetom in materjo po seno. Bilo je krog dveh popoldne, silno vroče. Ko je bilo pol voza sena naloženega, veli oče sinčku, naj stopi po grablje, ki so pri grmu. Jožek skoči po grablje, pa komaj pohiti do grma, zaupijé, „nekaj me je pičilo“ in pohiti zopet nazaj. Znenadeni oče od strahu ne ve, kaj bi počel, a otrok že bruha, kar je znamenje gadovega pika in zastrupljenja. Hitro k zdravniku s prevezano nogo in nato v bolnico, kjer so djali, da je že pozno, ker leva noga je že črna do kolena. Upati je, da se fantek še reši.

Stara cerkev. V nedeljo je zboroval v Novi Štifti Okrajni odbor kmetske zveze in volil novo predsedstvo. Soglasno je bil izvoljen za predsednika g. Fr. Marolt z Brega pri Stari cerkvi. Vsekako lepo priznanje g. Maroltu, ki nesebično in prostovoljno dela na raznih prosvetnih in stanovskih organizacijah. Čestitamo!

Mala gora. Smrtna kosa. Tu je umrla v visoki starosti 79 let Antonija Knaus. Bila je vzorna krščanska mati. Pokoj njeni duši, domačim pa naše iskreno sožalje.

Koblarje. V nedeljo 21. julija zvečer je nastal nenadoma ogenj v leseni hiši v Koblarjih, ki je last družine Debeljakove. Domača prostovoljna gaeilska četa je imela ravno veselico na vrtu gostilne Povše v Stari cerkvi in je takoj prihitela na pomoč, vendar ni bilo mogoče ničesar rešiti, posebno, ker je bilo v hiši polno sena. Sumijo, da je bil ogenj podtaknjen.

Zunanji pregled

Hitlerjev mirovni poziv 19. julija 1940

Nemški vodja in kancler je v državnem zboru po opisu doseďanjega poteka vojne zadnjikrat pozval Anglijo, naj se z Nemčijo pomiri, da bo mirna vest pred prihajajočimi dogodki.

Izjava voditelja nemške države v navzočnosti italijanskega zunanjega ministra Ciana, kar pomeni, da se Italija popolnoma ujema s stališčem in namerami Nemčije, je najbolj važen diplomatični dogodek v teku sedanje vojne. Po Hitlerjevi izjavi, da je Nemčija pripravljena razgovarjati se z njo o miru, stoji kazalec na uri sedanje evropske zgodovine le še nekaj minut pred 12, da se Anglija odloči, ali sprejme plemeniti poziv, ki izvira iz čustva odgovornosti za nešteta človeška življenja in druge ogromne vrednote, ali pa se zakrka v trdovratnosti svojega sedanjega režima. Hitler ne dvomi v zmago nad Anglijo, kakor ni dvomil v zmago nad Poljsko in Francijo, dobro vedoč, da vojaška priprava Anglije, storjena v naglici, ni nič nasproti ogromni in strahotni vojaški pripravljenosti Nemčije. Toda Hitler hoče, preden pritisne na gumb, ki bo pokril s plameni angleški otok, ki je toliko stoletij bil popolnoma varen pred zunanjimi napadi, napraviti zadnji poskus, ali bi ne bilo mogoče prihraniti Evrope tako katastrofo. To je rekel odkrito in ta odkritost je vredna, da se pravilno razume in ceniti. V kaj neki morejo zaupati v Londonu? Nikogar ni več v Evropi, ne na ostalem svetu, da bi se hotel žrtvovati za to, da bi Anglija ohranila svojo nadvlado na svetu. Zapletljaje, ki jih želi Anglija izzvati med Berlinom in Moskvo, so izključeni, zakaj odnošaji med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo so lojalno urejeni za vsak slučaj. Tudi Zedinjene države nočejo za Anglijo v ogenj. London stoji pred možnostjo, da bo razrušen in upeljen in z njim vred vsa mesta otoka. Hitler bo lahko na škodo in žrtve, ki jih povzročajo angleški poleti nad Nemčijo, dal naravnost strahoten odgovor, o katerem se Angležem niti ne sanja, kako grozen bo.

Plačajte naročnino!

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA - LJUBLJANA

priporoča:

- Mihelčič Franc: ZDRAVILNE RASTLINE. O njih nabiranju, gojenju in uporabi. 251 strani. Knjigi je priložen atlas zdravilnih rastlin na 26 tabelah s 86 slikami v barvotisku. Najnovejše in najpopolnejše delo o tem predmetu. Cena trdo vezani knjigi 85 din, v platnu 95 din.
- Dr. Reya Oskar: VREMENOSLOVJE. Poljudna izdaja. 120 strani s 46 slikami. Prepotrebna knjiga za vsakogar, ki hoče razumeti katerikoli vremenski pojav. Cena trdo vezani knjigi 50 din, v platnu 60 din.
- Humeck Martin: DOBER SADJEVEC. Druga pomnožena izdaja. 75 strani. Potrebno navodilo, kako ga izdelujemo in kako z njim ravnajmo, da dobimo okusno in stanovitno pijačo. Cena 16 din.
- Humeck Martin: SADJE V GOSPODINJSTVU. Tretja pomnožena in izpopolnjena izdaja. Praktični priročnik za naše gospodinjce za konzerviranje sadja. Cena 24 din, vezano 32 din.
- Remec R.: VARČNA KUCHARICA. Navodilo za pripravo okusnih in tečnih jedi s skromnimi sredstvi. 232 strani. Cena 36 din.

Jugoslovanska knjigarna - Ljubljana

Angleži odklanjajo Lord Halifax v imenu vlade odločilni mirovno ponudbo

Med drugim pravi:

Vojne nikdar nismo hoteli. Prav gotovo ni v Angliji nikogar, ki bi želel, da naj vojna traja samo en dan dalje kot je neobhodno potrebno. Toda mi ne bomo nehali borbe, dokler svoboda za nas in za druge narode ni popolnoma zjamčena. Naša želja je, da bi smeli tukaj živeti svoje lastno samobitno življenje, tako kakor nam je prav, in da ne bi bilo treba neprestano gledati nazaj čez rame, ali morda kakšen član Gestapo ne prisluškuje. Mi hočemo služiti Bogu tako kakor mi hočemo.

Po mnenju narodnega socializma so ljudje slabotna bitja, ustvarjena za pokorščino in se bodo kmalu privadila pokorščini svojemu gospodarju. Nato je lord Halifax govoril o raznih načelih narodnega socializma, ki jih je drugega za drugim zavračal, nakar je nadaljeval, da je dolžnost Angležev, ki da so krščanski narod, da se z vsemi silami borijo proti Nemčiji skupno z vsemi narodi angleškega imperija in z vsemi tistimi, ki ljubijo resnico, pravičnost in svobodo. Vsi ti nikdar ne bodo sprejeli tisti novi svet, ki ga Nemčija ponuja. Svobodni ljudje in ne sužnji, svobodni narodi in ne podložniki nemški, družina narodov, ki svobodno sodelujejo za dobrobit vseh, to so stebri novega in boljšega reda, ki ga angleški narod želi ustanoviti.

Pomorska bitka v Sredozemlju

Prejšnji teden je bila v Jonskem morju pomorska bitka med delom angleškega in delom italijanskega brodogradnje. Italijansko uradno poročilo pravi o nji, da se je končala z italijansko zmago. Njihova letala so znatno poškodovala nekaj angleških ladij; med njimi tudi največjo bojno ladjo sveta „Hood“, kakor tudi nosilko letal „Arc Royal“. Angleška admiraliteta nasprotno javlja, da se je italijansko brodogradnje umaknilo, in obenem demantira, da bi bili „Hood“ in „Arc Royal“ hudo poškodovani in onesposobljeni za nadaljnjo borbo.

Romunska deputacija v Solnogradu

Urejanje odnošajev Romunje do sosedov. Tudi Bolgari povabljeni v Nemčijo. — Gre za rešitev vprašanja Dobrudže.

Ameriški predsednik Roosevelt bo kandidiral v tretjič.

Pozor!

Naznanjam, da sem prevzel od g. Bogomirja Scherzerja brivski salon v hiši g. Petscheta na svoje ime ter se senjenemu občinstvu priporočam za obilen obisk.

Marincelj Martin, brivski mojster.

Kaj si storil za „Kočevskega Slovenca“?

Ali si že uredil letošnjo naročnino, ga širiš in priporočaš svojim sosedom in prijateljem. Tvoje glasilo je, rojak, in svojo narodno zavestnost najlepše dokažeš z zvestobo glasniku slovenske družine!